

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Služební smlouva

§ 1158.

862.

Zaměstnanci lze dáti výpověď (§ 155 zák. o soc. poj.) v době, kdy byl léčen nikoliv z příkazu Ústřední sociální pojišťovny, nýbrž jen z příkazu Zemědělské nemocenské pojišťovny. Rozh. z 13. VI. 1934, Rv II 767/33, Váž. obč. 13.642.

Podle § 155 zákona ze dne 9. října 1924, čís. 221 Sb. z. a n., nesmí pojištěnci, jenž bude podroben léčebné péči ve smyslu § 154, po dobu léčení nebo z důvodu tohoto léčení zaměstnavatelem býti dána výpověď ze služebního poměru. Jak jest uvedeno v nadpisu k § 154 a jak plyne z celého obsahu tohoto paragrafu, jde v § 154 o léčebnou péči Ústřední sociální pojišťovny. V souzeném případě byl žalobce ve veřejné nemocnici v P., avšak nikoliv z příkazu Ústřední sociální pojišťovny, nýbrž jen z příkazu Zemědělské nemocenské pojišťovny v P. Nelze tu proto použití ustanovení § 155 zák. čís. 221/1924 Sb. z. a n. Pro úplnost se dodává, že by tu nebylo lze použití ani ustanovení § 55 zákona ze dne 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n., jehož se ostatně žalobce vůbec nedovolával.

§ 1158.

863.

Předpokladem bezúčinnosti výpovědi podle § 55 pens. zák. jest, že léčebná péče v odborném ústavu léčebném nebo v lázních pod lékařským dozorem byla skutečně zavedena. Byla-li žádost zaměstnance o léčebnou péči zamítnuta, není výpověď bezúčinná, protože byla dána po podání žádosti. Rozh. nejv. soudu z 7. VI. 1934, Rv I 969/34, Váž. obč. 13.612.

Předpokladem bezúčinnosti výpovědi podle § 55 zák. čís. 26/29 jest, že léčebná péče v odborném ústavu léčebném nebo v lázních pod lékařským dozorem byla skutečně zavedena. Jen, došlo-li k takové léčebné péči, je výpověď za trvání léčby nebo po podání žádosti o ni bezúčinná. Žalobcova žádost o léčebnou péči byla však . . . zamítnuta a žádost neměla tudíž za následek bezúčinnosti výpovědi, i kdyby výpověď byla dána po dodání žádosti. Nesejde tudíž na tom, kdy výpověď byla žalobci doručena, zdali před podáním či po podání žádosti za léčebnou péči, řízení není vadným (§ 503 čís. 2. c. ř. s.), protože nebyl o této okolnosti proveden důkaz výslechem stran, a odvolací soud, neuznav výpověď za bezúčinnou z důvodu zmíněného v § 55 zák. čís. 26/29, nepochybil.

§ 1162.

864.

Předčasné rozvázání služebního poměru zaměstnance rovná se předčasnému propuštění a je pro náhradní nároky zaměstnance lhotejno, zda a kdy si najíti mohl nebo našel jiné zaměstnání. Rozh. nejv. soudu z 28. VI. 1934, Rv I 756/33, Váž. obč. 13.703.

Zjistily-li nižší soudy, že žalobkyně ujednala se žalobcem služební smlouvu na jeden rok s účinností od 1. května 1931 a že správce konkursní podstaty rozvázal tento poměr výpovědí ke dni 30. září 1931, rovná se toto předčasné rozvázání služebního poměru předčasnému propuštění žalobkyně a je tedy pro její nároky lhotejno, zda a kdy si najíti mohla neb našla jiné zaměstnání (sb. n. s. čís. 5240.)*

* V á ž. o b č. 5240 (rozh. z 1. IX. 1925, Rv I 979/25): Pro nárok obchodního pomocníka podle § 29 zák. jest lhotejno, zda a kdy si našel nebo najíti mohl jiné zaměstnání.

865.

Kdo byl propuštěn ze služby, jest povinen vykliditi služební byt, a to, i kdyby, jak má za to, propuštění nebylo důvodné. Rozh. nejv. soudu z 9. V. 1934, Rv I 797/34, Váž. obč. 13516.

Žalobce domáhal se na žalovaném, hajném, vyklizení hájovny, ježto byl žalovaný ze služby propuštěn. Žalovaný namítal, že byl propuštěn bezdůvodně. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Odvolatel se snaží dovoditi, že jest na tento případ použití ustanovení zákona ze dne 13. ledna 1914 čís. 9 ř. zák. o služební smlouvě osob ustanovených v hospodářských a lesnických podnikcích ve službách vyššího druhu, t. zv. zákona o statkových úřednících. Než tento názor je nesprávný, poněvadž úkony lesního hajného vůbec a zejména i úkony žalovaného, jak jsou zjevné z tohoto sporu, nelze pokládati za služby vyššího druhu a nelze hajného považovati za úředníka. Nezbyvá tedy, než použití na souzený případ §§ 1162 a 1162 b) obč. zák., podle nichž služební poměr může býti rozvázán bez výpovědní lhůty z důležitých důvodů každou ze stran a podle nichž zaměstnanec, propuštěný zaměstnavatelem předčasně bez důležitých důvodů, má kromě nároku na náhradu jinaké škody smluvní nárok na plat za dobu, která musila projíti až do ukončení služebního poměru řádnou výpovědí. Žalovaný vyvozuje svůj nárok na další bydení v hájovně z bezdůvodného porušení služební smlouvy žalobcem. Než z uvedených práv zákonných ustanovení nelze tento jeho nárok odůvodniti, zejména nelze z nich dovozovati, že zaměstnanec po zrušení služebního poměru zaměstnavatelem má nárok na další užívání služebního bytu, nýbrž sluší tomu rozuměti tak, že se zaměstnancovo odškodnění vztahuje i na úbytek naturálních požitků, ale že je oprávněn požadovati náhradu a odškodnění jen v penězích. Může-li zaměstnavatel zrušiti služební poměr zaměstnance jednostranným projevem fakticky a s právními účinky, je neudržitelný právní názor žalovaného, že má přes to nárok na naturální poskytování bytu služebního, zejména, hledí-li se i k ustanovení § 1323 obč. zák., podle něhož je naturální náhrada škody přípustná jen, když je možná, v souzeném případě avšak této možnosti není, jelikož služební byt těsně a nerozlučně souvisí s konáním zaměstnancovy služby, žalovaný však tuto službu nekoná. Z toho vyplývá, že žalovaný nemá nárok na používání naturálního bytu, i kdyby bylo správné jeho stanovisko, že se jeho okamžité propuštění z práce bez řádné výpovědi stalo neprávem. Není proto třeba obírat se otázkou, zda měl žalobce důvody k okamžitému propuštění žalovaného, poněvadž výsledek rozřešení této otázky nemůže mítí vliv na rozhodnutí tohoto sporu, v němž jde jen o vyklizení služebního bytu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání. Důvody: Odvolací soud správně dovodil na základě § 1162 b) obč. zák. (srov. též §§ 21, 22, 30, 32 zákona o statkových úřednících čís. 9/1914 a § 29 zákona o obch. pom. čís. 20/1910, že žalovaný, byv ze služeb žalobcových propuštěn, je povinen služební byt vykliditi, i kdyby, jak tvrdí, propuštění nebylo důvodné. K vůli stručnosti odkazuje se, co se týče bližšího odůvodnění, na důvody napadeného rozsudku.

Zodpovědnost práce (přepisování zboží do kartotéky z dodaných dokladů) a to, že práci konala dříve síla úřednická, nestáčí o sobě k tomu, by činnost mohla být označena za vyšší ve smyslu § 1 zákona. Rozh. nejv. soudu ze 7. IX. 1934, Rv I 534/33, Váž. obč. 13.739.

Rozhodnutí sporu závisí na právním posouzení otázky, zda jest žalobce zařadit do skupiny zaměstnanců konajících vyšší nekupecké služby ve smyslu § 1 zák. o obchod. pomocnících, či za pouhého pomocného dělníka. Rozhodující jest v tom směru nikoli označení žalobce, nýbrž jeho skutečné zaměstnání u žalované strany. Soud odvolací praví sice úvodem k odůvodnění ve věci samé, že po znovu provedeném jednání dospěl k jinému skutkovému zjištění než soud pracovní, ve skutečnosti však zjistil jen všeobecně, že žalobce vedl kartoteku přijatého a vydaného zboží, a nezměnil nic na zjištění, jakým způsobem přijímání a vydávání materiálu se dalo. Podle toho tedy odvolací soud na skutkovém zjištění o vlastní práci žalobcově u žalované strany nic nezměnil a odůvodňuje pak svůj závěr, že šlo u žalobce o práci vyššího druhu, poukazem k tomu, že to byla práce zodpovědná, a že ji dříve vykonával úředník. V důsledku toho uznal odvolací soud, že žalobce působil zákonu o obchodních pomocnících a přiznal mu nárok na výpovědní lhůtu šestinedělní ke čtvrtletí. Soud odvolací nečinil sice zjištění o tvrzeném zastupování kalkulanta S—a, o podávání vysvětlení, o úředních hodinách a informací z oběžníku. Tyto okolnosti jsou pro posouzení případu celkem nerozhodny, ježto zastupování bylo i podle vlastního tvrzení žalobce jen přechodné; uspořádání pracovních hodin, informace z oběžníků pak nic nezměnila na podstatě skutečného a vlastního jeho zaměstnání. Dovolatelka napadá závěry soudu odvolacího a poukazuje k tomu, že pro posouzení jakosti práce nejsou rozhodné okolnosti uváděné soudem odvolacím, t. j. odpovědnost práce a okolnost, že i před žalobcem konala práci tu síla úřednická. Dovolatelka poukazuje k tomu, že i práce dělníka jest zodpovědná, neboť i tento může způsobit značnou škodu, a že dotyčný úředník konal i jiné práce. Jest přiznati dovolatelce, že ony okolnosti o sobě nestáčí, aby na jejich podkladě mohla se posouditi kvalita práce žalobce. K označení jeho činnosti za vyšší ve smyslu § 1 zák. o obch. pomocnících se vyžaduje, by k úkonům jeho bylo potřeba zvláštní zručnosti a odborné zkušenosti, která se u obyčejného dělníka nepředpokládá a nežádá; úkony jeho musí přesahovati obor a výši obyčejného dělníka (viz rozh. č. 9318 sb. n. s.*). Přihlédne-li se k tomu, co o vedení kartoteky zboží zjistil soud pracovní, na čemž soud odvolací nic nezměnil, jest usouditi, že šlo u žalobce o pouhé přepisování zboží do kartoteky z dodaných dokladů, po případě vypisování z kartoteky, aniž žalobce rozhodoval samostatně o tom, kam se zanášky mají státí, že tedy jeho práce nepřesahovala výkonnosti obyčejné písařské síly. Totéž platí o podání vysvětlení z těchto dokladů. Neprávem tedy označil soud odvolací práce žalobcovy za práce vyšší. Pro posouzení sporné otázky jsou rozhodné výhradně služby a práce konané žalobcem a nezá-

leží na tom, kdo práce ty konal dříve, komu byl žalobce podřízen, ani na tom, zda konal práci v hodinách úředních a dostával oběžníky.

§§ 27, 29.

867.

V rozepři zaměstnance proti zaměstnavateli podle § 29 zákona může tento uplatnit i jiné důležité důvody k předčasnému propuštění zaměstnance, než které mu sdělil při jeho propuštění, leč by okolnosti zřejmě nasvědčovaly tomu, že pomlčením se chtěl vzdáti jejich uplatnění.

Propouštěcím důvodem podle § 27, č. 4 zákona je, navštívil-li zaměstnanec, nevyžádav si od zaměstnavatele potřebnou dovolenou, v cizině výstavu a byl-li proto několik dnů nepřítomen, byt i výstava se týkala oboru podnikání zaměstnavatele a její návštěva zaměstnanci mohla prospěti. Rozh. nejv. soudu z 13. VI. 1934, č. j. Rv I 721/33, Soudcovské listy 1236.

Odvolacímu soudu nelze vytýkati nesprávné právní posouzení věci (č. 4 § 503 c. ř. s.). Nelze schváliti názor, že zaměstnavatel je omezen na důležité důvody, jež sdělil zaměstnanci při jeho propuštění ze služby. Jen kdyby zaměstnavatel dal svým chováním zřetelně (§ 863 obč. zák.) najevo, že důvodům zaměstnanci nesděleným nepřikládá váhy, byl by závěr opodstatněn, že se zaměstnavatel těchto důvodů vzdal, a pak by je ovšem nemohl uplatňovati za sporu. Skutečností nasvědčujících takového vzdání se žalované žalobce však vůbec netrdil, a zmínila-li se žalovaná v dopise ze dne 31. srpna 1932 všeobecně o faktu svévolné cesty žalobcovy do Berlína jako důvodu k okamžitému propuštění, nelze odvolacímu soudu vytýkati právní mylnost, přihlédl-li k všem okolnostem a následkům této cesty žalovaným samovolně konané. Nižší soudy zjistily, že žalobce, nevyžádav si nutnou dovolenou, dne 25. srpna 1932 se na tu cestu na své útraty odebral a teprve dne 30. srpna 1932 zase nastoupil do služby. Dále zjistily nižší soudy, že žalobce před tím se marně snažil o to, by ho firma poslala do Berlína na radiovou výstavu, že se proto obával, že mu nebude udělena dovolená na onu cestu a že si tedy obstaral fingovaný telegram, podle něhož jeho přítomnosti v B. mělo býti nezbytné třeba v nějaké pozůstalostní věci, konečně, že se zaměstnanci firmy chlubil, že si to zařídí, aby se mohl odebrati do Berlína i bez přivolení firmy. Z těchto skutečností dospěl odvolací soud právem k závěru, že žalobce po dobu podle okolností značnější opustil službu (§ 27, č. 4, zákona ze dne 16. ledna 1910 ř. z. č. 20) a se i stal nehodným důvěry zaměstnavatelovy (§ 27, č. 1, cit. zák.). Tvrdí-li žalobce teprve v odvolání, že v měsíci srpnu je v oboru radiového průmyslu mrtvá sezona, a že proto jeho práce v podniku žalované ani nebylo třeba, jde tu o nepřipustnou novotu § 504/2 c. ř. s. a § 35/2 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., k níž nebylo lze přihlížeti. Návštěva radiové výstavy mohla zajisté býti prospěšna pro získání odborných znalostí žalobcem, avšak jeho další prospěch v povolání nezávisel nezbytně na této návštěvě a nelze tedy tu mluviti o omluvitelných důvodech existenčních, jež by žalobce k této cestě přímo byly donutily. Úvahy o tom, mohla-li tato návštěva prospěti k obchodnímu vývoji firmy, musí býti vyhrazeny jejímu majiteli a neopravňovaly zřejmě žalobce, by bez vůle žalované konal cestu a po dobu poněkud delší zanedbal službu. Neopodstatněným dovolání nebylo tudíž vyhověno.

* Váž. o b č. 9318 (rozh. z 26. X. 1929 R I 824/29: Pro otázku, zda jde o obchodního pomocníka či o pouhého pomocného pracovníka, nezáleží na pojmenování (na titulu) zaměstnance ani na tom, jaký má plat, nýbrž na tom, jaké služby skutečně koná.

Pracovní doba

§ 1. 868.

Zákon o osmihodinové pracovní době ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 Sb. z. a n., se vztahuje i na hostinské a kavárenské podniky. Rozh. nejv. soudu z 18. V. 1934, Rv I 412/34, Váž. obč. 13.558.

Mylný je názor odvolacího soudu, že cit. zák. se nevztahuje na hostinské a kavárenské podniky a že proto nebylo třeba úředního povolení k práci přes čas, ježto prý nejde o továrenský podnik. Pravý opak je správný, jakž zřejmá vychází z § 1 odst. (1) a § 6 zák. čís. 91/1918, čl. IV uvoz. zák., k živnost. řádu a z výnosu min. soc. péče ze dne 21. března 1919 čís. 4751/II-19 k § 1.

§§ 6, 7. 869.

Byla-li práce přes čas úředně povolena, mohlo býti ujednáno, že má býtí odměněna zpropitným, jehož se zaměstnanci v těchto hodinách dostane.

Šlo-li o zakázanou práci přes čas, nelze mluvití o obohacení zaměstnavatele na úkor zaměstnance, dostalo-li se zaměstnanci za ni přiměřené náhrady v celkovém jeho platu (stravě a účasti na zpropitném) úhrnkově. Rozh. nejv. soudu z 18. V. 1934, Rv I 412/34, Váž. obč. 13.558.

Byla-li práce přes čas úředně povolena, mohlo býtí platně ujednáno, že má býtí odměněna zpropitným, jehož se žalobci v těchto hodinách dostane, pokud se týče účasti na náhradě za zpropitné. Nebyla-li práce přes čas v podniku žalovaně povolena a šlo-li o zakázané práce, byla každá dohoda a úmluva o úplatě za hodiny přes čas podle § 879 obč. zák. nicotnou a nicotným tedy i ujednání, že hodiny přes čas mají býtí odměněny účastí na 10%ní náhradě za zpropitné. Odměnu za tyto práce přes čas nelze sice opíratí o zákon čís. 91/1928, ježto zaručuje v § 6 (3) a § 7 (4) »zvláštní« odměnu jen za dovolené hodiny přes čas (sb. n. s. čís. 8717, 8818, 10.226, 10.504.)*) Vykonal-li však žalobce pro žalovanou

*) Váž. obč. 8717 (rozh. z 16. II. 1929, Rv I 949/28, v „Prac. právu“, roč. VIII., str. 67): Je-li úmluva odporující § 1 (1) zák. nicotnou a byla-li ujednána úhrnková mzda za celou pracovní dobu, tudíž i za případné hodiny přes čas, jest nicotností zasažena celá služební smlouva a nutno vše uvéstí do předešlého stavu. V takovém případě nelze ovšem vrátiti službu a byl-li zaměstnanec za veškeré práce (tedy i za práce přes čas) náležitě odměněn, není obohacení na straně zaměstnavatele.

Váž. obč. 8818 (rozh. z 22. III. 1929, Rv I 1039/28, v „Prac. právu“, roč. VIII., str. 83): Pokud jest mítí za to, že zaměstnanec přijímal smlouvenou týdenní mzdu za úplnou úhradu odměny za veškeré práce vykonané ve službě zaměstnavatelově, tudíž i za práce přes čas.

Předpisy § 6 (3) a § 7 (4) zák. předpokládají, že mzda byla ujednána za pracovní dobu osm hodin nepřevyšující a že práce přes čas byly konány se svolením příslušných orgánů správních.

Váž. obč. 10.226 (rozh. z 10. X. 1930, R I 374/30, v „Prac. právu“, roč. X., č. 166): Lze mluvití i konkludentním činem (§ 863 obč. zák.), že odměna za práci přes čas jest zahrnuta v úhrnkově ujednané mzdě. Tak jest tomu najmě, přijímal-li zaměstnanec mzdu po delší dobu bez výhrady, jsa si vědom, že se mu dostává ve smlouvené mzdě odměny za veškeré práce smlouvně mu uložené, tedy i za práce mimo osmihodinovou dobu pracovní.

Za nedovolené práce přes čas může se zaměstnanec domáhati jen náhrady škody.

Váž. obč. 10.504 (rozh. z 3. II. 1931, Rv I 204/30, v „Prac. právu“, roč. X., č. 228): Zaměstnanec nemůže se domáhati úplaty za práce přes čas, které konal z vlastního popudu bez příkazu a vědomí zaměstnavatelova a jež zaměstnavatel ani dodatečně neschválil.

Úmluva stran o nedovolené práci přes čas jest nicotná a nezávazná a nemůže z ní býtí vyočován smluvní nárok na odměnu za práci přes čas, nýbrž zbývá jen žaloba o náhradu škody a z bezdůvodného obohacení. Určití výši odškodného lze podle § 273 c. ř. s.

jako svou zaměstnavatelku uložené práce přes čas, za něž neobdržel přiměřené zaplacení, pak může žalobní žádost — jak to i učinil — důvodně opřítí o bezdůvodné obohacení zaměstnavatelky a vlastní poškození. Jde-li tedy o zakázanou práci přes čas, bude třeba přesně zjistiti, kolik hodin přes čas žalobce celkem konal, dále která úplata za tyto práce jeví se býtí přiměřenou a nedostalo-li se žalobci za ně již přiměřené náhrady v celkovém jeho platu (stravě a účasti na zpropitném) úhrnkově, jelikož by v takovém případě nebylo lze mluvití o poškození žalobcově a obohacení žalovaně na jeho úkor.

Závodní výbory

§ 3. 870.

I. Odepře-li rozhodčí komise rozhodnoutí o stížnosti závodního výboru do propuštění dělníků z důvodů, že jde o hromadné propuštění z příčin, ležících mimo pracovní poměr, je stížnost na nss. do tohoto výroku rozhodčí komise přípustná. — II. Při hromadném propuštění z důvodů, ležících mimo individuální poměr pracovní, přísluší závodnímu výboru toliko právo poradné, nikoli také právo odporu proti propuštění jednotlivců. Na toto právo poradní jest však závodní výbor omezen jen, jde-li o propuštění z příčin mimo pracovní poměr ležících. Takovými příčinami mohou býtí nejen úplné nebo částečné zastavení závodního provozu nebo zavedení techniky nebo metod pracovních, nýbrž i volné rozhodnutí podnikatelovo, přivoděné jeho osobními poměry. — III. K výkladu pojmu »propuštění hromadné«. Současné propuštění většího počtu zaměstnanců může mítí povahu hromadného propuštění ve smyslu § 3, lit. g), odst. 1., zák. čís. 330/1921 Sb. o závodních výborech i tenkrát, jestliže ani celý závod, ani jednotlivě jeho oddělení práci nezastavily. Ani okolnost, že po provedeném propuštění většího počtu zaměstnanců byly opět přijaty pracovní síly jiné, není sama o sobě ještě způsobilá odejmoutí povahu propuštění hromadného. Nál. nej. spr. soudu z 13. IX. 1934, č. 22.327/33.

Ad I. Jednaje o této stížnosti, musil se soud v první řadě zabývatí návrhem zúčastněného závodního výboru, aby stížnost byla odmítnuta pro nepříslušnost tohoto soudu. Návrh ten odůvodnila zúčastněná strana poukazem na to, že naříkané rozhodnutí bylo vydáno o nároku podle § 3, lit. g), zák. č. 330/21 Sb. z. a n., kterýžto nárok má podle ustálené judikatury tohoto soudu povahu nároku soukromoprávního a že proto přezkoumání rozhodnutí toho je podle § 105 úst. list. a § 3, lit. a), zák. o s. s. z příslušnosti nejvyššího správního soudu vyňato, a to i co do otázek formálních, zejména tedy také co do otázky kompetence rozhodčí komise a včasnosti odporu, vzneseného závodním výborem.

Zkoumaje nejen k tomuto návrhu, nýbrž i z moci úřední rozsah své vlastní kompetence, mohl se soud nejprve omeziti na otázku, zda v důsledku předpisu § 105 úst. list. se výluka § 3, lit. a), zák. o s. s. vztahuje také na řešení otázky, byl-li správní úřad, jenž rozhodl o nějakém nároku soukromoprávním i podle zákonů o tom vydaných, k rozhodování tomu příslušný čili nic. Soud mohl se předeem omeziti na zkoumání této otázky proto, že v případě záporného jejího zodpovězení, tedy v případě, kdyby uznal na svoji kompetenci přezkoumati rozhodnutí rozhodčí komise co do její příslušnosti a kdyby v rámci tohoto zkoumání uznal, že komise ta k vydání naříkaného rozhodnutí vůbec příslušná

nebyla, by odpadla nutnost zabývat se ještě dalšími námitkami stížnosti, a to nejen co do jejich věcné oprávněnosti, nýbrž i co do jejich přípustnosti.

Kompetence nejvyššího správního soudu rozhodovati o tom, zda v daném případě byla žalovaná komise příslušna vydati naříkané rozhodnutí, byla by podle § 3, lit. a), zák. o s. s. vyloučena jediné tenkrát, kdyby k rozhodnutí této otázky — t. j. k rozhodnutí judikátnímu, právní moci schopnému — byl povolán řádný soud. Příslušnost řádného soudu rozhodovati o soukromoprávních nárocích, o nichž podle zákonů o tom vydaných rozhodl již úřad správní, může se zakládati jediné na ustanovení § 105 úst. listiny. Podle tohoto ustanovení lze se však pořadem práva dovolávat nápravy pouze ve výrok u o takovéhoto nárocích, t. j. co do merita; předpisem tímto není však řádný úřad zmocněn rozhodnutí správního úřadu přezkoumávat co do otázky jeho kompetence. Jest ovšem pravda, že řádný soud, u něhož byla podána žaloba podle § 105 úst. list., musí si pro zjištění vlastní své kompetence zodpověděti také otázku, zda o nároku u něho uplatňovaném rozhodly již příslušné úřady správní, a může po případě v rámci těchto úvah dospěti k úsudku, že správní úřad, který v konkrétním případě rozhodl, k rozhodování takového příslušný nebyl; avšak k judikátnímu řešení této otázky povolán není a zejména nebyl by oprávněn v takovémto případě rozhodnutí správního úřadu pro jeho nepřislušnost rušiti. Ježto tedy řádnému soudu o kompetenci správních úřadů k rozhodování o nárocích soukromoprávních judikátně rozhodovati nepřislúší, není dán případ § 3, lit. a), zák. o s. s. a není proto také v daném případě rozhodnutí otázky, zda rozhodčí komise byla příslušna vydati naříkané rozhodnutí, z příslušnosti tohoto soudu vyřazeno.

Ad II. Dříve však, než se mohl soud pustiti do věcného zkoumání této otázky, musil si zodpověděti otázku jinou, t. j. otázku, zda okolnost, šlo-li v konkrétním případě o hromadné propuštění z příčin mimo pracovní poměr ležících, je skutečně okolností rozhodnou pro posouzení kompetence žalované komise. Dalo by se totiž argumentovati, že komise, u níž byl vznesen odpor podle § 3, lit. g), odst. 2. cit. zák. k rozhodování o návrhu takto formulovaném příslušna byla, ježto ani tenkrát, kdyby dospěla k názoru, že při hromadném propuštění závodnímu výboru právo odporu podle citovaného předpisu nepřislúší, nesměla by petit na ni vznesený odmítnouti pro svoji nepřislušnost, nýbrž musila by jej vyříditi věcně, t. j. zamítnouti pro nedostatek zákonných předpokladů vzneseného odporu. Leč tato argumentace nebyla by správná. Při eventualetě právě naznačené mohla by ovšem komise návrh, formulovaný podle § 3, lit. g), odst. 2., cit. zákona zamítnouti pro nedostatek zákonných předpokladů nároku toho, zároveň však, kdyby chtěla žádost na ni vznesenou úplně vyříditi, měla by dodati, že žádost tu — pokud ve své podstatě se domáhala toho, aby komise rozhodla i za předpokladu hromadného propuštění — odmítá pro svoji nepřislušnost k takovému rozhodování. Z toho je však patrné, že otázka hromadného propuštění je rozhodna jak pro posouzení merita, tak i kompetence rozhodčí komise. Avšak právě proto podléhá v této poslednějši relaci přezkoumání nejvyšším správním soudem.

Námitku nepřislušnosti rozhodčí komise, uplatněnou stěžovatelkou již během řízení správního a opřenou o právní názor, že při hromadném propuštění zaměstnanců, o jaké v daném případě

šlo, příslúší závodnímu výboru pouze spolupůsobiti způsobem poradním, nikoli však vznésti proti propuštění tomu odpor na rozhodčí komisi, zamítla tato komise v naříkaném rozhodnutí v podstatě z toho důvodu, že podle jejího přesvědčení, čerpaného ze zjištění, že byli po výpovědi opět jednotliví dělníci přijímáni a že závod, ani jednotlivé oddělení práci nezastavilo, nešlo o hromadnou výpověď, aspoň ne odůvodněnou poměry na závodě.

Z tohoto odůvodnění je předem patrné, že žalovaná komise sama vychází z právního názoru, že při hromadném propuštění z příčin mimo pracovní poměr ležících by jí rozhodovací kompetence, normovaná v odst. 2. a násl. § 3, lit. g), cit. zák. nepřislúšela. Názor ten je také správný, jak nejvyšší správní soud vyslovil a blíže odůvodnil již ve svých nálezech ze dne 6. června 1934, č. 21.175 a 21.176/33.*) Žalovaná komise má však zato, že tento důvod její inkompetence v přítomném případě dán není, a to jednak proto, že nešlo vůbec o hromadnou výpověď ve smyslu cit. zák. ustanovení, jednak proto, že tu nešlo o hromadnou výpověď, odůvodněnou aspoň poměry na závodě. Tento druhý důvod nemá v zákoně opory.

V § 3, lit. g), odst. 1., cit. zák. se praví, že »závodní výbory mají spolupůsobiti způsobem poradním při hromadném propuštění zaměstnanců z příčin mimo pracovní poměr ležících«. Klade se tu tedy důraz na to, že nesmí jíti o propuštění, mající příčinu v individuálním smluvním poměru mezi zaměstnavatelem a propuštěným zaměstnancem, a to zřejmě proto, že takové propuštění má vždy povahu propuštění individuálního, třebaš bylo provedeno současně u většího počtu zaměstnanců a že jako takové skýtá podle 2. odst. cit. předpisu závodnímu výboru možnost odporu.

Zákon však nežádá, aby hromadné propuštění, omezující ingerenci závodního výboru na pouhé prave poradní, bylo odůvodněno také poměry na závodě. Ve svých shora cit. nálezech poukázal nejvyšší správní soud již na to, že příčinou takového propuštění mohou býti nejen úplné nebo částečné zastavení závodního provozu, nebo zavedení nových technik nebo metod pracovních, nýbrž i volné rozhodnutí podnikatele, přivoděné jeho osobními poměry. K bližšímu odůvodnění obou citovaných nálezů se podle § 44 jedn. ř. odkazuje. Pokud tedy žalovaná komise vidí překážku vyloučení své kompetence v tom, že příčinou výpovědi nebyly poměry na závodě, opřela svoje rozhodnutí o důvod nezákonný.

Ad III. Svůj úsudek, že v daném případě nešlo o hromadné propuštění, naopak že tu byli propuštěni dělníci správě závodu nepohodlní a nepřijemní, tedy že tu šlo o propuštění individuální z příčin, ležících v pracovním poměru propuštěných zaměstnanců, opřela žalovaná komise opět o dvě skutečnosti, že ani celý závod, ani jednotlivé jeho oddělení práci nezastavilo a že po výpovědi byli opět přijímáni jednotliví dělníci, správě se líbicí, resp. lacinější síly, dělnice, při čemž poukaz správě závodu na značný počet propuštěného dělnictva odbyla poznámkou, že předpis § 304/22 Sb. z. a n., který uznával za rozhodné, bylo-li v jednom měsíci propuštěno více než 10% zaměstnanců, již neplatí.

Z tohoto odůvodnění je předem patrné, že žalovaná komise při vymezení pojmu hromadného propuštění nebrala zřetel na počet současně propuštěných dělníků, nýbrž považovala za rozhod-

*) Boh. A 11.330. V „Pracovním právu“ čís. 824 a 825.

celém závodě neb aspoň v některém jeho oddělení. V tomto směru však vycházela z mylného výkladu tohoto zákonného pojmu. Vymezením tohoto zákonného pojmu zabýval se nejvyšší správní soud již ve svých shora citovaných nálezech a vyslovil v nich názor, že musí jíti o větší počet propuštěných, a to větší buď absolutně, nebo v relaci k celkovému počtu osob v závodě zaměstnaných, a že nad to musí opatření to býti jednotné, jedním a tímže motivem odůvodněné, jímž nesmí ovšem býti příčina ležící v pracovním poměru propuštěných zaměstnanců. Z tohoto vymezení se podává, že větší počet současně propuštěných zaměstnanců je nejpodstatnějším kritériem hromadného propuštění, jež nesmí nikdy býti přehlíženo. Jest ovšem možno, že i při takovémto větším počtu současně propuštěných zaměstnanců mohly by býti motivem propuštění příčiny, tkvící v pracovních poměrech takto propuštěných dělníků, avšak v takovémto případě musilo by vůči presumpci, že jde o propuštění z příčin mimo tento pracovní poměr ležících, býti rádně vyšetřeno a dokázáno nejen snad, že poměry na závodě opatření toho nevyžadují, nýbrž konkrétně, že u každého z těch, proti jehož propuštění byl podán odpor, tkvěla příčina výpovědi v jeho pracovním poměru k zaměstnavateli. O zjištění takové se však žalovaná komise vůbec nepokusila, vycházejíc zřejmě z mylného nazírání, že hromadné propuštění je vyloučeno tam, kde se práce nezastaví na celém závodě, neb aspoň v celém jednom oddělení, nebo kde se po propuštění přijímají opět jiné pracovní síly. Že by zastavení práce na celém závodě nebo v celém jednom oddělení kvalifikovalo nezvratně propuštění zaměstnanectva při něm provedené na hromadné, jest ovšem pravda, avšak z toho, že k zastavení takovému nedošlo, nedá se ještě usuzovati na opak; vždyť při odbytové krizi — a na takovou se i v daném případě správa závodu odvolávala — projeví se účinek zpravidla v tom, že se zaměstnanectvo na závodě vůbec a také v jednotlivých odděleních nejprve jen omezí, a přece, bude-li toto omezení dosti značné, bude zde typický případ hromadného propuštění z příčin mimo pracovní poměr ležících.

Avšak ani okolnost, že po provedeném propuštění většího počtu zaměstnanců byly opět přijaty pracovní síly jiné, není sama o sobě ještě způsobila propuštění tomu odejmouti povahu propuštění hromadného ve smyslu cit. zák. ustanovení. Změna v odbytových poměrech může vyžadovati, aby omezen byl v závodě počet kvalifikovaných neb určitě kvalifikovaných sil a na-proti tomu přijaty síly nekvalifikované, tedy také levnější, a přes to nebude lze mluvit o tom, že propuštění oněch kvalifikovaných bylo pro-

né kritériem, zda byla úplně zastavena práce na vedeno z příčin ležících v jejich pracovním poměru k zaměstnavateli. Potřeba nových sil jak co do počtu, tak co do kvalifikace mohla se objeviti také teprve po provedeném propuštění.

Pracovní soudy

§ 1.

871.

Spor bývalého zaměstnance proti bývalému zaměstnavateli o náhradu škody za to, že bývalý zaměstnavatel nedal nebo dal pozdě reference o bývalém zaměstnanci firmám, u nichž se ucházel o místo, nepatří k příslušnosti pracovních soudů. Rozh. nejv. soudu z 1. VI. 1934, Rv I 577/34, Váž. obč. 13.592.

Zaloba neuplatňuje náhradní nárok z poměru pracovního (§ 3, písm. c), zák. čís. 131/1931 Sb. z. a n.), pokud uvádí, že úředníci žalované firmy v době, kdy žalobce již nebyl v jejich službách, opožděným nebo chladným vyřizováním nebo i nevyřizováním dotazů firem, u kterých se žalobce ucházel o místo, zavinili, že místo neobdržel. Neboť žalobce se tu domáhá náhrady škody za to, že žalovaná nedala nebo dala pozdě o něm reference firmám, u nichž se ucházel o místo. Nejde tu o škodu z porušení smlouvy služební nebo pracovní, a tudíž o škodu odvozovanou právně nebo fakticky z obsahu pracovního poměru, jak by bylo třeba, aby založena byla příslušnost pracovního soudu podle §§ 1 a 2, písm. c) zák. čís. 131/1931. Ani o příslušnosti podle § 2, písm. d) cit. zák., nelze mluvit, neboť žalobce nedomáhá se ani vydání vysvědčení nebo vydání určitého jeho obsahu, a povinnost k příznivému a rychlému vyřízení informačních poptávek po ukončení služebního neb pracovního poměru, pokud se týká k vyřízení takových dotazů vůbec, nelze zřejmě opírat o služební smlouvu již uhaslou.

§ 27.

872.

Jest na pracovním soudu, aby ocenil spor podle § 27 zákona. Tato vada nebyla odstraněna tím, že odvolací soud ustanovil hodnotu předmětu sporu. Rozh. nejv. soudu z 27. VI. 1934, Rv II 477/34, Váž. obč. 13698.

Pracovní soud nedbal předpisu § 27 zákona čís. 131/1931, podle kteréhož měl žalobní nárok, pokud nezáležel v plnění peněžitém, oceniti. Tato vada nebyla odstraněna tím, že odvolací soud ustanovil hodnotu předmětu sporu, ježto dotčená povinnost je zákonem výslovně uložena soudem první stolice a jeho ocenění lze odporovati rekurssem.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojistovacích.

Sociální pojištění

§ 5.

873.

Námezdní zaměstnání zemědělcovo nepřestává býti zaměstnáním vedlejším, ani když jeho výnosu potřebuje zemědělec k doplnění zdrojů své existence, ani když jeho hospodářství jest udržováno prací jeho rodiny. Rozh. nejv. soudu v 5. VI. 1934, č. 11.373, Boh. A. 11.326.

Podle ustanovení § 2 zák. z 9. října 1924, č. 221 Sb. jest pojištěním povinen a podle tohoto zák. pojištěn, kdo v republice čs. vykonává práce nebo služby na základě smluveného poměru pracovního, služebního neb učňovského, a nevyko-

nává jich jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně.

Mezi stranami není sporu o tom, že práce, jež František L. vykonával na statku Malvíny H., konal na základě smluveného poměru pracovního, sporno jest jen, zda je vykonával jako vedlejší zaměstnání ve smyslu nahoře cit. ustanovení.

Otázkou, co sluší rozuměti vedlejším zaměstnáním ve smyslu uvedeného ustanovení, pokud se týká stejného předpisu § 1 zák. č. 268/19 Sb., zabýval se nss již častěji ve své judikatuře, v níž zaujal stanovisko (srov. na př. Boh. A 4285/24, 5486/26, 8083/29, 8921/30, že určité zaměstnání jest za vedlejší považovati tenkrát, jestliže srovnáno s jinou (samostatnou) činností nebo s ži-

votním postavením dotčené osoby s hlediska hospodářského a sociálního jest povahy podrádné. Podle toho jest při řešení otázky, zda některá činnost jest zaměstnáním vedlejším, v každém jednotlivém případě zkoumati, v jakém poměru jest činnost ta k celkové hospodářské a sociální situaci té které osoby, a jest pak rozhodno, zda s uvedených hledisk jeví se činnost, o kterou jde, zaměstnáním podružným, t. j. takovým, jež nelze v konkrétním případě s hlediska právě vyřčeného hodnotiti za životní postavení a základ existence té které osoby.

Z tohoto výkladu jest předem zjevno, že povaha určitého zaměstnání jako hlavního nebo vedlejšího nemůže býti určována podle hlediska, zda jeho výnosu osoba pracující ke své existenci potřebuje či nikoli, a nelze proto rozdíli mezi zaměstnáním hlavním a vedlejším vykládati v ten smysl, že by za hlavní bylo uznati každé zaměstnání, jehož výnosu osoba pracující ke své existenci nutně potřebuje, za vedlejší pak jen ono, jehož výnosu osoba ta ke své existenci nepotřebuje.

Namítá-li proto stížnost, že zaměstnání Frant. L. u Malvíny H. nemůže býti uznáno za vedlejší z důvodu, že výnos L.-ova hospodářství nemohl postačiti k výživě jeho rodiny a že proto Frant. L. výnosu námezdního zaměstnání k uhájení existence své rodiny potřeboval, uplatňuje hledisko, z něhož se pro otázku, zda námezdní zaměstnání Frant. L. bylo či nebylo jeho zaměstnáním vedlejším, nic vytěžiti nemůže.

Dále jest z onoho hořejšího výkladu patrné, že není třeba, aby stály proti sobě různé činnosti téže osoby, a že proto výkon prací na základě smlouveného poměru pracovního může míti povahu vedlejšího zaměstnání i tenkrát, jestliže proti němu nestojí jiná činnost osoby, o kterou jde, jen když základ existence osoby té tkví v jinakém jejím životním postavení. Toto jinaké životní postavení nemusí býti nutně dáno její pracovní činností, a nelze proto pro otázku, je-li určité zaměstnání té které osoby jejím zaměstnáním hlavním či vedlejším, hledati kriterium v míře pracovních výkonů v tom smyslu, že by vedlejší bylo vždy ono zaměstnání, v němž míra pracovních výkonů jest menší než v zaměstnání druhém.

Mohlo proto zaměstnání Františka L. u Malvíny H. býti jeho zaměstnáním vedlejším přes to, že — jak stížnost uplatňuje — vyvíjel František L. ve svém hospodářství jen nepatrnou pracovní

činnost, menší než v zaměstnání u Malvíny H., a že hospodářství to bylo udržováno převážně prací jeho rodiny. Skutečnosti ty nemohou vaditi, aby na hospodářství bylo u Františka L. pozíráno jako na jeho zaměstnání hlavní a na jeho pracovní činnost u Malvíny H. jako na zaměstnání vedlejší, lze-li jen dovoditi, že v hospodářství — bez ohledu na míru pracovní činnosti — spočívalo jeho životní postavení a základ existence, takže s tohoto hlediska jeví se výdělečná činnost u Malvíny H. jen jako zaměstnání podružné.

V otázce té nemá významu, zda František L. byl sám jediným vlastníkem hospodářství nebo jeho spoluvlastníkem se svou manželkou, neboť i za tohoto druhého předpokladu mohlo býti hospodářství základem jeho existence a jeho životním postavením, a nelze proto uznati za vadu, že žal. úřad oněch vlastnických poměrů zvláště nevyšetřoval.*)

Pensijní pojištění

§ 5. 874.

Zaměstnavatele nelze činiti odpovědným za zanedbání a nesprávné hlášení zaměstnance k pensijnímu pojištění, nevykonával-li přihlášky svých zaměstnanců k pensijnímu pojištění osobně, nýbrž užíval-li k tomu zaměstnance, který nebyl osobou neschopnou k tomuto úkolu a nad nímž konal i řádný dozor. Rozh. nejv. soudu z 15. VI. 1934, Rv I 899/34, Váž. obč. 13654.**)

Žalovaný nevykonával přihlášky svých zaměstnanců k pensijnímu pojištění osobně, nýbrž užíval k opatření těchto záležitostí lesního rady Ervína R-a, který, jak bylo zjištěno, nebyl osobou neschopnou k tomuto úkolu a nad nímž žalovaný konal i řádný dozor. Žalobce, čině za zanedbání a nesprávné hlášení k pensijnímu pojištění odpovědným žalovaného osobně, netvrdil, tím méně pak prokázal nezdatnost lesního rady R-a k tomuto úkonu. Předpisu § 1313a obč. zák. nelze v tomto případě proto použiti, poněvadž případné plnění, k němuž byl žalovaný žalobci podle služební smlouvy povinen, bylo smlouvou mezi spornými stranami vyloučeno. Rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 6711 a 5804, na něž dovolatel se odvolává, nedopadají na tento případ, řešíce jinou otázku. Správně pro nedostatek podmínek § 1315 obč. zák. nebylo žalobě vyhověno.

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

Kočič v mlýnské živnosti, zaměstnaný střídavě při hospodářství a střídavě ve mlýně rozvážením mlynářských výrobků zákazníkům, má nárok na odškodnění z úrazu, který se mu přihodil při strojní práci k odvážení materiálu, zbylého po

stavbě hospodářského stavení. Nález rozh. soudu Úrazové poj. děl. v Praze z 15. XI. 1934, Cu 2334/34.

Žalovaná zamítla nárok žalobcův na odškodnění z úrazu výše uvedeného, jež se přihodil

*) B o h. A. 4285 (nál. z 31. XII. 1924, č. 13.760/23): K výkladu pojmů zaměstnání hlavní a zaměstnání vedlejší.

B o h. A. 5486 (nál. z 15. III. 1926, č. 9291/25): K výkladu pojmu „hlavního a vedlejšího zaměstnání“ (obecní státník a ponocný).

B o h. A. 8083 (nál. z 3. IX. 1929, č. 16.130, v „Prac. právu“, roč. VIII., st. 94): K výkladu pojmu „vedlejšího zaměstnání“ podle zák. č. 221/24.

B o h. A. 8921 (nál. z 2. XII. 1930, č. 18.718, v „Prac. právu“, roč. X., č. 199): O pojmových znacích vedlejšího zaměstnání podle zák. č. 221/24.

**) V á ž. o b č. 5804 (rozh. z 2. III. 1926, R I 6/26): Zaměstnavatel jest povinen náhradou škody rodinným příslušníkům pojištěnce, učinil-li v přihlášce vědomé nebo z nedbalosti nepravdivé údaje. Nároky rodinných příslušníků pojištěnce proti pensijnímu ústavu mají

povahu nároků veřejnoprávních a nemohou býti zkráceny dohodou zaměstnavatele se zaměstnancem. Nesprávné udání služebních požitků. Ocenění naturálního bytu, naturálních požitků, deputátních polí.

Soudy jsou vázány pravoplatnými rozhodnutími, jež vydaly správní úřady ve věcech pensijního pojištění v mezích své působnosti.

V otázce příčinné souvislosti náhradních nároků dlužno se obráti otázkou, zda výše pojistných nároků řídí se výši přihlášených či zjištěných služebních požitků zaměstnancových a zda rodinní příslušníci pojištěnce měli možnost, brániti se proti výměře důchodů, provedené na základě přihlášených služebních požitků.

V á ž. o b č. 6711 (rozh. z 19. I. 1927, R I 1154/26): Domáhá-li se vdova po zaměstnanci na zaměstnavateli náhrady škody, ježto ho nepřihlásil včasné k pensijnímu pojištění, nelze přihlídnouti k spoluzavinění zaměstnance na opomenutí včasné přihlášky.

žalobci tím, že při strojení koní byl kopnut korněm do pravé strany žeberní, jelikož nejde o úraz při práci pojištěné.

Soud rozhodčí zjistil na základě svědecké výpovědi F. V., mlynáře v O. u R., že týž provozuje živnost mlynářskou a má hospodářství ve výměře 15 ha a že žalobce byl u něho zaměstnán jako kočí střídavě při hospodářství a střídavě dle potřeby ve mlýně rozvážením mlynářských výrobků po zákaznících. Žalobce jsou tedy též zaměstnán při mlýnské živnosti, byl dle zákona úrazového proti úrazům pojištěn a jest nerozhodné, že úraz stal se mu při strojení koní za účelem odvážení materiálu zbylého po stavbě hospodářského stavení.

Jest proto žalovaná strana povinna žalobci poskytnouti odškodnění z tohoto úrazu.

Dr. Kostečka.

Zástupce, který vyhledává zákazníky, od nich přijímá prádlo a šatstvo k čištění a k barvení, po vyčištění po př. obarvení je zase zákazníkům doručuje a jako odměnu dostává 35% z vybraných peněz a 2% z čistého obrátu, jest ve služebním poměru. Rozh. prac. soudu v Teplicích-Sanově z 15. IX. 1932, Cpr 442/32-4, krajského soudu v Litoměřicích z 30. ledna 1933, Opr 33/32-7, Sb. min. sprav. č. 39.

Žalobce byl zaměstnán v továrně R. R., barvírně a chemické čistírně v T.-Š., od delší doby, a to tak, že pro tuto firmu zvláště v okrese ústeckém vyhledával zákazníky, od nich mu předané prádlo a šatstvo k barvení a čištění odevzdával v továrně žalované strany a potom po

provedeném cidění nebo barvení opět odnášel zákazníkům. Odevzdané prádlo a šatstvo bylo opatřeno čísly a po provedení čištění resp. barvení znovu opatřeno lístkem, na němž od továrny bylo vyznačeno číslo a částka. Žalobce, který byl přihlášen u okresní nemocenské pojišťovny, dostával jako odměnu 35% z vybraných peněz, jakož i 2% ní podíl na čistém obrátu, který se mu vyplácel na konci roku.

Proti žalobě, kterou se žalobce domáhal u pracovního soudu náhrady za dovolenou, vznesla žalovaná strana námitku věcné nepřislušnosti soudu proto, že žalobce byl jen zástupcem na provisi.

Námitka věcné nepřislušnosti soudu byla zamítnuta oběma soudy. Pracovní soud uvedl, že nabyt přesvědčení, že žalobce jako sběratel zákazníků a roznášeč pracoval pro žalovanou stranu a byl odměňován za to procentem vybraných částek a čistého obrátu. Z tohoto způsobu odměňování nemůže žalovaná strana odvozovati, že žalobce nelze považovati za zaměstnance, poněvadž odměna zaměstnance nemusí býti jenom v pevném platu, nýbrž i v provisi, jak také vychází z ustanovení § 2 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. Uvážil-li se, že žalobce v dřívějších letech dostával pravidelně dovolenou a že byl přihlášen u okresní nemoc. pokladny v T.-Š., dospívá pracovní soud k právnímu náhledu, že žalobce vůči žalované straně je ve služebním poměru, pročež musela býti námitka věcné nepřislušnosti soudu zamítnuta.

Rekursní soud usnesení toto potvrdil, poukávaj na to, že činnost žalobcova nebyla žádná samostatná, nýbrž závislá od iniciativy zaměstnavatele.

Poznámky.

Dr. L. Langer:

Zákonem není vyloučena dohoda stran, že dosavadní remunerace soukromým zaměstnancům nebude napříště vyplácena.

Dnešní hospodářské tísně používají někteří zaměstnavatelé k tomu, že žádají, aby jejich zaměstnanci vzdali se svého dosavadního nároku na remuneraci. Ustanovení par. 16 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 č. 20 ř. z. i zákona o soukromých zaměstnancích ze dne 11. července 1934 č. 154 Sb. zák. a nař. jsou tak zvaná nezměnitelná ustanovení, jež nemohou býti smlouvou zkrácena ani zrušena. Ve sporech, jež později z tohoto ujednání vznikly, bylo soudy řešiti otázku, je-li podle zákona platnou dohoda stran, že dosavadní remunerace nebude napříště vyplácena. Tuto otázku řešil letošního roku ve dvou případech Nejvyšší soud a v obou případech rozhodl, že zákonem není vyloučena dohoda stran, že dosavadní remunerace nebude napříště vyplácena.

V prvním případě domáhala se zaplacení remunerace žalobkyně, jež byla zaměstnána jako úřednice u žalované společnosti. Od roku 1921 byla jí počínajíc podzimním veletrhem roku 1921 každoročně pravidelně vyplácena remunerace po každém veletrhu až do jarního veletrhu 1930. Za podzimní veletrh 1930, za jarní a podzimní veletrhy 1931 a za jarní veletrh 1932 nebyla žalobkyni remunerace vyplácena. Proti žalobě o zaplacení těchto remunerací namítala žalovaná, že žalobkyně prohlášením ze dne 18. listopadu 1931 výslovně svolila k tomu, aby za podzimní

veletrh 1930 a za oba veletrhy 1931 nebyla jí vyplácena poveletržní odměna, jež dříve představovala částečné dobrovolnou odměnu, částečně náhradu za práci přes čas, a souhlasila s tím, aby její dosavadní nárok na odměnu za práci přes čas byl splácen a uhrazen tím, že počínajíc jarním veletrhem budou jí, pokud bude ve službách žalované, opět vypláceny poveletržní odměny, jimiž však budou kryty i veškeré nároky za práci přes čas a že vzala na vědomí, že výši těchto odměn určí správní rada a rozhodnutí jejímu se výslovně podrobila.

Procesní soud prvě stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl z těchto důvodů: Jestliže žalobkyně svolila k tomu, aby odměna byla stanovena správní radou podle finančního výsledku veletrhu, nemohla jí jako zaměstnankyni býti neznámá finanční tíseň žalované strany a musela proto počítati s tím, že příště nedostane se jí snad odměny vůbec. Pakliže však přesto prohlásila, že se podrobuje rozhodnutí správní rady vždy plně a bez námitek, učinila tak dobrovolně, vážně, určitě a srozumitelně (§ 869 obč. zák.) a jest remuneraci ve smyslu tohoto prohlášení považovati jen za dobrovolnou odměnu, na niž žalobkyně nemá nárok.

Nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 8. února 1934, č. j. Rv I 91/34* nevyhověl dovolání z těchto důvodů: Pokud se týká periodické remunerace, dovozuje dovolatelka, že na ni měla právní nárok hned od počátku služebního poměru jako na součást svého služebního platu. Ale v tomto sporu nejde o to, zdali žalobkyně měla nárok na

* Čís. 13.259 sbírky Vážného („P. P.“ č. 779).

remuneraci v dřívější době hned od počátku svého služebního poměru, nýbrž jde jen o to, zdali podpisem prohlášení ze dne 18. listopadu 1931 svolila k tomu, aby nárok na remuneraci za čtyři veletrhy — t. j. za podzimní veletrh roku 1930, za jarní a podzimní veletrhy v roce 1931 a za jarní veletrh v roce 1932 — byl smluvně nově upraven způsobem naznačeným v tomto prohlášení. Toto prohlášení bylo pro žalobkyni závazné a jde ještě jen o jeho výklad. Po té stránce schvaluje dovolací soud právní úsudek odvolacího soudu, že žalobkyně, projevivši dobrovolným podpisem onoho prohlášení svůj souhlas k tomu, aby jak dosavadní veletržní odměny, pokud nebyly vyplaceny, tak i příští takové odměny byly určeny správní radou žalované firmy podle jejího volného rozhodnutí, jemuž se žalobkyně vždy plně a bez námitek podrobuje, projevila takto jasně svou vůli, že veletržní odměny, o něž tu jde, mají býti považovány za dobrovolnou odměnu, na kterou žalobkyně nemá právní nárok. K tomu jest uvést, že ustanovení § 16 zák. ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., o periodické remuneraci stanoví jen vykládací pravidlo pro případ, že zaměstnanci již přísluší nárok na poskytnutí remunerace, a že zákon sám na ně nárok neposkytuje. (Rozh. čís. 10.661 sb. n. s. »P. P.« č. 225, roč. X.) Není tedy zákonem vyloučeno smluvní ujednání stran, že dosavadní remunerace nebude vyplácena.

V druhém případě byla řešena otázka, je-li platné vzdání se nároku na remuneraci (novoroční). Žalobce byl zaměstnán u žalované strany jako úředník od 15. X. 1928 do 31. XII. 1932. Jeho služné činilo 1300 Kč měsíčně. Vedle služného dostával vždy o vánocích remuneraci ve výši měsíčního služného až do konce roku 1931. Při vystoupení ze služeb firmy obdržel žalobce příspěvek na remuneraci za rok 1932 pouze částkou Kč 650.— a domáhal se žalobou zaplacení doplátku remunerace za rok 1932 částkou 650 Kč. Žalovaná strana namítala, že písemným oběžníkem ze dne 15. II. 1932 oznámila všem zaměstnancům a mezi nimi též žalobci, který jej spolu-podepsal, že z důvodu udržení hospodářské rovnováhy musí přikročiti k odbourání remunerace za rok 1932, a oznámila zároveň zaměstnancům, že za tento rok remunerace nebude vyplácena.

Soud první stolice žalobě vyhověl s odůvodněním, že ustanovení § 16 zákona o obchodních pomocnících je předpisem donucujícím ve smyslu § 40 zákona o obchodních pomocnících a že následkem toho nárok na remuneraci nemohl býti smlouvou zkrácen ani zrušen.

Odvolací soud vyhověl odvolání žalované strany a žalobu zamítl s odůvodněním, že se žalobce podpisem oběžníku ze dne 15. II. 1932 platně vzdal nároku na remuneraci.

Nejvyšší soud v Brně rozhodnutím ze dne 12. října 1934, Rv I 2053/34, nevyhověl dovolání žalující strany z těchto důvodů:

Po právní stránce byla odvolacím soudem věc správně posouzena v tom směru, že žalobce podpisem cirkuláře ze 15. února 1932 se vzdal nároku na remuneraci za rok 1932, ježto podle znění tohoto cirkuláře žalovaná »žádala, aby podpisem oběžníku byl dán souhlas k uvedeným nuceným opatřením«, totiž k tomu, »že vánoční remunerace bude odbourána, takže na běžný rok 1932 nebude se již vyplácet«, a žalobce tento oběžník, jak nesporno, bez námitek podepsal. Toto vzdání se nároku na remuneraci neodporuje ustanovením §§ 16 a 40 zák. o obchodních pomocnících

č. 20/1910 ř. z., jak rovněž správně usoudil odvolací soud. Právní posouzení odvolacího soudu neodporuje ani rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 10.661 sb. n. s. (»P. P.« č. 225), které nejedná o vzdání se nároku na remuneraci, nýbrž jen o vzniku takového nároku.

Když pak, jak uvedeno, žalobce nároku na remuneraci na rok 1932 podpisem oběžníku se vzdal, nemůže dovozovati nárok žalobní na doplacení remunerace z té okolnosti, že mu přes toto vzdání se nároku byla při opuštění služby u žalované vyplacena částka, rovnající se polovici dřívější remunerace, a jest nerozhodné pro tento spor, co dovolatel tvrdí o vyplacení oné částky a o tom, že on projevil při tom ochotu vzdáti se nároku na zaplacení nedoplátku remunerace, když bude znovu do služeb žalované přijat. Vždyť nárok jeho na remuneraci zanikl již podpisem oběžníku z 15. února 1932 a nebylo třeba dalšího souhlasu žalobcova a vzdání se nároku na zbytek remunerace. Není proto vadným řízení z toho důvodu, že nebyly připuštěny a provedeny důkazy o těchto pro spor nerozhodných skutečnostech.

Časopisy.

Soudcovské listy (roč. XV, č. 11, 12). Dr. Ervín Riedl: Zákonné přednostní právo zástavní daní a sociálně pojišťovacích příspěvků na nemovitostech. — J. T.: Přisedící laik. — Dr. Jindřich Fischer: Nova v odvolacím řízení ve sporech pracovních. — Roč. XV, č. 1: Dr. Jindřich Fischer: Ještě nova ve věcech pracovních. — Dr. Marianna Herzfeldová: Několik poznámek k čl. dr. J. Fischera »Nova v odvolacím řízení ve sporech pracovních«.

Právny Obzor (roč. XVII, č. 17). Dr. J. Frydrych: Menšinová práva jazyková t. zv. německých úřadoven Všeobecného pensijního ústavu. — Dr. J. Kunoši: Právna úprava organizácie trhu práce vzhľadom na stávkú a výlukú. Česká Advokacie (roč. XIX, č. 7—8). Dr. J. Pužman: Zákon o soukromých zaměstnancích.

Prager Juristische Zeitschrift (roč. XV, č. 1). Dr. R. Neuner: Die Zivilprozessnovelle vom 11. Dezember 1934.

Richterzeitung (roč. XVI, č. 10—12). Dr. E. Riedel: Das Vorzugspfandrecht der Steuern und Sozialversicherungsbeiträge. — Felix Bauer: Zur neuen Gerichtsentlastungsnovelle.

Juristen-Zeitung (roč. XVI, č. 1—2). E. Prochaska: Die neue Gerichtsentlastungsnovelle.

*

Index k I.—XIII. ročníkům »Pracovního práva«. K druhému číslu bude přiložen index k ročníkům I. až XIII. Index bude obsahovati jednak zpracování článků, dále časový přehled rozhodnutí nejvyšších stolic soudních, časový přehled nižších stolic soudních, jakož i věcné zpracování judikatury ve věcech pracovních a sociálně pojišťovacích. Toto zpracování jest řízeno podle systému pracovního a sociálně pojišťovacího práva. Cena bude stanovena podle rozsahu. Index bude expedován těm předplatitelům, kteří si tuto expedici zvláště vyžádají. Objednávky řiďte na adresu: Výpravna časopisů Odborového sdružení československého, Praha I., Perštýn 11.